

Krzysztof Janik

dr, prof. UAFM, Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie
<https://orcid.org/0000-0002-4783-9052>

Andrzej Skowroński

dr, Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie
<https://orcid.org/0000-0003-3048-2293>

Bezpieczeństwo Wewnętrzne – 15 lat dydaktyki i badań na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego¹

Wprowadzenie

Nauki o bezpieczeństwie są stosunkowo młodą dyscypliną badawczą, choć refleksja nad bezpieczeństwem towarzyszyła ludzkości od początku jej dziejów. Zwracał na to uwagę Arystoteles, twierdząc, że pierwsze ludzkie wspólnoty były przede wszystkim wspólnotami bezpieczeństwa, które zostały zinstytucjonalizowane w postaci państwa². Pod tym kątem patrzyli na państwo i istotę władzy państwowej kolejni myśliciele – od Niccolò Machiavellego i patrona naszej uczelni Andrzeja Frycza Modrzewskiego do Alexa de Tocqueville'a. U progu XX w. potwierdził to Abraham Maslow, który umieścił bezpieczeństwo wysoko w hierarchii ludzkich potrzeb³. Zapewnienie

¹ Od 1 września 2024 r.: Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie.

² Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. I: *Polityka*, tłum. L. Piotrowicz, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 3 i n.

³ Zob. rozważania zawarte w pracy: A. Maslow, *Motywacja i osobowość*, tłum. J. Radzicki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018, s. 11 i n.

bezpieczeństwa państwa i obywateli, ochrony przed zagrożeniem zewnętrznym i wewnętrznym było niekwestionowanym zadaniem każdej władzy – uważali zgodnie XIX i XX-wieczni filozofowie, prawnicy, ekonomiści i politycy.

Bo też szukając inspiracji do teoretycznych i praktycznych rozważań nad bezpieczeństwem, sięgać trzeba do dorobku rozmaitych dyscyplin naukowych. Nauki o bezpieczeństwie obficie czerpią z filozofii, doktryny i socjologii prawa, z osiągnięć kryminalistyki, pedagogiki i psychologii, socjologii, a nawet nauk o administracji, zarządzaniu czy ekonomii. Tam, gdzie problematyka badawcza dotyczy bezpieczeństwa zewnętrznego, nie sposób uciec od dorobku nauk wojskowych czy teorii i praktyki stosunków międzynarodowych. Podkreślamy tę różnorodność inspiracji, bowiem nauki o bezpieczeństwie nie wykształciły jeszcze własnej, wyrosłej w samodzielny proces dydaktyczny kadry naukowej. Fakt, iż kadra naukowa i dydaktyczna nauk o bezpieczeństwie pochodzi z rozmaitych dyscyplin naukowych stanowi o jej sile i atrakcyjności. Wzbogaca teoretyczny i ekspercki dorobek tych nauk.

Nauki o bezpieczeństwie – dydaktyka

Dydaktyka nauk o bezpieczeństwie pojawiła się dość późno na polskich uczelniach, wraz z edukacyjnymi aspiracjami młodego pokolenia na początku XXI w. Miało to też związek z ówczesną sytuacją na rynku pracy. W konsekwencji przebudowy modelu polskiej gospodarki – zainicjowanej przemianami rozpoczętymi w 1989 r., a potem kryzysem ekonomicznym, który ogarnął świat pod koniec pierwszej dekady XXI w. – na atrakcyjności zyskało zatrudnienie w administracji państwowej, zwłaszcza w służbach mundurowych. Dawało ono poczucie stabilizacji, czytelne perspektywy awansu, zapewniało pewien status majątkowy, ale i wysoki prestiż społeczny. Z potrzeby zaspokojenia tych aspiracji zrodziła się dydaktyka na kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne, w tym także w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (KAAFM)⁴. O efektywności tejże dydaktyki niech zaświadczy fakt, że wielu absolwentów naszego kierunku uzyskało stopnie oficerskie w formacjach mundurowych, inni z powodzeniem pracują w administracji publicznej, a są i tacy, którzy odnaleźli się w biznesie.

Dopiero w ostatnich latach kierunek ten – w oczach maturzystów – stracił na atrakcyjności. Przyczyniła się do tego rosnąca konkurencyjność na rynku pracy: pojawiły się na nim nowe, lepsze niż zatrudnienie w sektorze publicznym, miejsca pracy. Nie można abstrahować od zmniejszającego się poziomu zaufania społecznego do służb mundurowych oraz wyraźnego trendu spadkowego na skali prestiżu społecznego ich

⁴ Wydział Nauk o Bezpieczeństwie został powołany uchwałą Senatu uczelni (wówczas jeszcze pod nazwą „Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego”) 21 lutego 2007 r. Po uzyskaniu stosownych uprawnień, rozpoczął działalność z początkiem roku akademickiego 2008/2009.

funkcjonariuszy. Zmiana tej sytuacji w największym stopniu zależy od korekt dokonywanych przez polityków i wiąże się zarówno z kwestiami wynagrodzeń (są obecnie sporo niższe niż rynkowe), jak i z polityką budowania prestiżu służby państwowej. Dodajmy w tym miejscu, że dotyczy to także innych grup zawodowych zatrudnionych w sferze szeroko rozumianych usług publicznych: nauczycieli, urzędników, pracowników socjalnych itd.

Tym niemniej kierunek nadal jest prowadzony wedle tradycyjnych zasad dydaktycznych. Obok klasycznych wykładów i ćwiczeń, dydaktyka wzbogacona jest o warsztaty praktyczne, zajęcia terenowe i gry decyzyjne. Podobną formułę ma także dydaktyka na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe o specjalności „Policja w systemie bezpieczeństwa publicznego”. Sądząc po reakcji studentów, ta różnorodność form dydaktycznych jest dla nich atrakcyjna i ma spore walory edukacyjne. Nie zwalnia to jednak od poszukiwań nowych form przekazywania wiedzy, które rozwijając będą także umiejętności i kompetencje społeczne naszych absolwentów. Tym bardziej że zmieniają konteksty społeczne funkcjonowania polskich formacji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo: rośnie poziom świadomości co do praw człowieka i obywatela, zmienia się kultura polityczna społeczeństwa oraz formy i narzędzia komunikacji społecznej. Można sądzić, że w służbie państwowej rosnąć będzie znaczenie kompetencji miękkich, empatycznych, a także umiejętności analizy cyberprzestrzeni, do której przeniesie się spora część życia społecznego. To wymusi zmiany w dydaktyce na różnych poziomach edukacji.

Interesującą inicjatywą dydaktyczną, dość rzadko spotykaną w świecie akademickim, realizowaną z inspiracji władz Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie KAAFM, są zajęcia z przedmiotu Bezpieczeństwo Lokalne. Są one prowadzone przez pracowników Katedry Bezpieczeństwa Wewnętrznego (dalej: Katedra) na wszystkich kierunkach wykładanych na uczelni. Ich celem jest przekazanie studentom pierwszego roku informacji o zagrożeniach w dużym mieście oraz sposobów ich unikania. W ramach tych zajęć analizujemy wspólnie ze studentami mapę zagrożeń bezpieczeństwa w Krakowie, a także modus operandi sprawców najczęściej popełnianych przestępstw, w tym kradzieży, kradzieży z włamaniem, bójek, pobić i rozbojów, a także gwałtów i innych przestępstw seksualnych. Druga część tych zajęć dotyczy zasad i sposobów zachowania się w razie wystąpienia sytuacji kryzysowej na uczelnianym kampusie. Ćwiczymy rozmaite możliwe sytuacje, od ekstremalnych – jak np. wtargnięcie na teren uczelni aktywnego zabójcy, podłożenie ładunku wybuchowego czy sytuacje zakładnicze – aż po wydarzenia o sporym poziomie prawdopodobieństwa, jak ewakuacja po wybuchu pożaru czy utrata dokumentów. Dynamika oraz formy tych zajęć są zmienne, ściśle związane ze stanem bezpieczeństwa w mieście i w samej uczelni, dostosowane do zmieniającej się infrastruktury bezpieczeństwa.

Na treść i kształt dydaktyki na kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne poważny wpływ ma Rada Programowa kierunku – opiniująca program studiów, a także

określająca perspektywy studentów kierunku na rynku pracy. W skład Rady wchodzi interesariusze zewnętrzni, przedstawiciele służb państwowych, a także administracji publicznej. Przy wsparciu pracowników Wydziału zbiera się ona dość systematycznie i jest dowodem na ścisłe związki dydaktyki, a także badań naukowych, z praktyką funkcjonowania państwa i jego służb.

Badania naukowe i współpraca z innymi podmiotami

O inspiracyjnej roli Rady Programowej kierunku w badaniach naukowych wspomniano nie bez powodu. Nie ulega bowiem wątpliwości, że badania prowadzone przez pracowników Wydziału mają nie tylko wymiar teoretyczny, ale przede wszystkim empiryczny: koncentrują się na analizie rzeczywistości i wspierają praktykę funkcjonowania państwa i jego instytucji.

W ostatnich latach przeprowadzono np. badania wśród żołnierzy i funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę na granicy polsko-białoruskiej w czasie największego nasilenia kryzysu uchodźczego⁵. Innym kierunkiem zainteresowań badawczych było bezpieczeństwo w ruchu drogowym⁶. Co kilka lat, we współpracy z Samorządem Studenckim, prowadzone są badania poczucia bezpieczeństwa społeczności akademickiej KAAFM pod hasłem „Świadomość zagrożeń kluczem do poprawy bezpieczeństwa”. Ewaluacja wyników tych badań pozwala władzom uczelni na bieżąco reagować na ewentualne nowe zagrożenia. Są to działania polegające między innymi na zmianach organizacyjnych w procesie dydaktycznym, zmianach w małej architekturze, prześwietlaniu drzew i krzewów oraz instalacji monitoringu i urządzeń służącym osobom z niepełnosprawnościami. Pracownik naszej Katedry został powołany na stanowisko Pełnomocnika Rektora ds. Bezpieczeństwa – we współpracy z Policją i innymi interesariuszami zewnętrznymi prowadzi interdyscyplinarne działania poprawiające bezpieczeństwo studentów i pracowników uczelni. Podjęto także próbę uogólnienia doświadczeń z tego zakresu i odniesienia ich do zagadnień związanych z organizacją i metodyką kształcenia dla bezpieczeństwa⁷.

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego była pierwszą niepubliczną uczelnią wyższą na terenie Małopolski, która przystąpiła do realizacji projektu Zintegrowanej Polityki Bezpieczeństwa i wniosła swój wkład w jego

⁵ K. Janik, A. Skowroński, *The service of police officers and soldiers at the Polish-Belarusian border during the 2021–2022 crisis*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2022, nr 4, s. 11–28.

⁶ K. Dymura, J. Woroń, A. Skowroński, *Leki a prowadzenie pojazdów*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2013, nr 3, s. 51–63; A. Skowroński, *Uczestnicy ruchu drogowego – podstawowe przyczyny wypadków drogowych w Polsce*, [w:] *Oblicza bezpieczeństwa a występujące zagrożenia*, red. W. Mazurek, Attyka, Kraków 2017.

⁷ J. Ziarko, A. Skowroński, *Usprawnianie zarządzania wiedzą o społecznych zagrożeniach w rozwijaniu szkolnych systemów bezpieczeństwa*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2013, nr 1, s. 33–44.

opracowanie⁸. Uchonorowaniem działań w ramach tego projektu, którego główną ideą jest kompleksowe i systemowe podejście do spraw bezpieczeństwa, jest certyfikat „Uczelnia Wyższa Promująca Bezpieczeństwo”. Po raz pierwszy KAAFM otrzymała go w 2008 r., ważność certyfikatu została następnie przedłużona na początku roku akademickiego 2015/2016. Po policyjnym audycie przeprowadzonym 22 sierpnia 2022 r. przez zespół certyfikujący z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie (sprawdzeniu poddano m.in. czynniki architektoniczne, zabezpieczenia techniczne, a także obszar obejmujący bezpieczeństwo studentów i pracowników uczelni) zadecydowano o przyznaniu KAAFM certyfikatu na lata 2022–2026⁹.

Kolejnym obszarem naukowej refleksji są badania nad teoretycznymi i praktycznymi aspektami zjawisk i problemów dotyczących funkcjonowania państwa w okresie kryzysów mających bezpośredni wpływ na poziom bezpieczeństwa wewnętrznego. Ostatnie lata to wspomniany powyżej kryzys graniczny, który jest ilustracją szerszego problemu imigracji. Zjawisko to stanie się w najbliższych latach jednym z centralnych problemów, ogniskujących politykę państwa i przyciągających uwagę opinii publicznej – naturalnie więc także i ten problem został podjęty w naszych badaniach¹⁰. Podobnie jak zagadnienie sprawczości i efektywności państwa i jego instytucji wobec pandemii COVID-19, zwłaszcza że powszechne jest przekonanie, że w nadchodzących latach może pojawić się kolejna pandemia¹¹. Wielkość i umiejętność wykorzystania potencjału państwa w tym zakresie, poziom odporności społecznej na tego typu zagrożenia, efektywność zarządzania kryzysowego i rola rozmaitych instytucji państwowych w tym zarządzaniu – nadal czekają na analizę i naukową refleksję.

---

⁸ Główną ideą projektu jest kompleksowe i systemowe podejście do spraw bezpieczeństwa w wymiarze organizacyjnym, bezpieczeństwa infrastruktury oraz bezpieczeństwa osobistego kadry naukowej oraz społeczności studenckiej, zob. A. Skowroński, T. Cichoń, *Zintegrowana polityka bezpieczeństwa – zagadnienia wybrane*, [w:] *Oblicza bezpieczeństwa*, red. T. Cichoń, W. Mazurek, A. Suchoń, W. Węglarz, Attyka, Kraków 2015, s. 48–62.

⁹ *Komendant Miejski Policji w Krakowie wręczył Rektorowi Akademii Krakowskiej [!] certyfikat „Uczelnia Wyższa Promująca Bezpieczeństwo”*, Policja Małopolska, 7.10.2022, <https://malopolska.policja.gov.pl/krk/aktualnosci/aktualnosci/26923,Komendant-Miejski-Policji-w-Krakowie-wreczyl-Rektorowi-Akademii-Krakowskiej-Cert.html> [dostęp: 20.02.2024]; zob. też *Policyjny certyfikat bezpieczeństwa dla krakowskiej uczelni wyższej*, Policja Małopolska, 24.08.2022, <https://malopolska.policja.gov.pl/krk/aktualnosci/aktualnosci/25459,Policyjny-certyfikat-bezpieczenstwa-dla-krakowskiej-uczelni-wyzszej.html> [dostęp: 20.02.2024].

¹⁰ K. Janik, *Imigracja a bezpieczeństwo wewnętrzne państwa*, „Nowa Polityka Wschodnia” 2023, nr 1 (36), s. 101–121.

¹¹ Idem, *Państwo i władza publiczna wobec pandemii. Wybrane aspekty*, [w:] *Bezpieczeństwo, zarządzanie, medycyna i kultura fizyczna a pandemia COVID-19*, red. O. Telak, Z. K. Mikołajczyk, J. Telak. Wydawnictwo Scriptum, Warszawa–Kraków 2022, s. 13–32.

Fotografia 1 i 2. Rektor KAAFM prof. dr Klemens Budzowski odbiera z rąk Komendanta Miejskiego Policji w Krakowie inspektora Zbigniewa Nowaka Certyfikat „Uczelnia Wyższa Promująca Bezpieczeństwo” na lata 2022–2026, 6.10.2022.

Źródło: Komendant Miejski Policji w Krakowie wręczył Rektorowi Akademii Krakowskiej [!] certyfikat „Uczelnia Wyższa Promująca Bezpieczeństwo”, Policja Małopolska, 7.10.2022, <https://malopolska.policja.gov.pl/krk/aktualnosc/aktualnosc/26923,Komendant-Miejski-Policji-w-Krakowie-wreczyl-Rektorowi-Akademii-Krakowskiej-Cert.html> [dostęp: 20.02.2024].

Powyższe przykłady wyraźnie pokazują, że problematyka szeroko rozumianego bezpieczeństwa wewnętrznego jest ściśle związana z zagadnieniem państwa, jego funkcji i wydolnością jego instytucji i procedur¹². Pogląd ten determinował zatem nasze poszukiwania badawcze, które prowadziliśmy w dwóch kierunkach.

Pierwszy dotyczył aktywności podmiotów władzy publicznej, oglądanej z dwóch perspektyw: a) samorządowej – czyli zadań i kompetencji władzy publicznej wobec społeczności lokalnej i państwa¹³, oraz b) instytucji centralnych dedykowanych bezpieczeństwu wewnętrznemu, w różnych kontekstach, także w zakresie stosunków zewnętrznych lub stanu zagrożenia pokoju.

Równoległe prowadzono badania nad efektywnością funkcjonowania służb mundurowych i ich rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie. W tym miejscu podkreślić trzeba, że szereg badań przeprowadzają studenci naszego Wydziału. Mają one niejednakową wartość, ale ze względu na to, że są oparte o badania empiryczne, in concreto, uznajemy je za ważny kierunek pracy badawczej. Generalnie uznajemy, że zasadne jest, aby szerzej wykorzystać aktywność naukową studentów w zakresie oceny funkcjonowania służb mundurowych przez pryzmat poziomu realizowanych przez nie zadań, determinant zaangażowania funkcjonariuszy i ich umiejętności, w tym zwłaszcza w zakresie współpracy z lokalnymi społecznościami. Pod opieką pracowników Katedry w ostatnich latach powstały prace dyplomowe poświęcone m.in. następującym zagadnieniom:

- Ocena jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego na przykładzie powiatu krakowskiego;
- Syndrom wypalenia zawodowego na przykładzie funkcjonariuszy policji Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Krakowie;
- Ocena działań Oddziałów Prewencji Policji w opinii mieszkańców województwa małopolskiego;
- Zagrożenia przestępczością kryminalną i jej wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa na przykładzie dzielnic Prądnik Biały i Prądnik Czerwony;

¹² Zob. np.: Idem, *Współczesne państwo w zarządzaniu bezpieczeństwem wewnętrznym: wybrane zagadnienia*, [w:] *Bezpieczeństwo, zarządzanie, medycyna i kultura fizyczna. Wybrane zagadnienia*, t. 2, red. J. Telak, D. Skalski, E. Zieliński, D. Czarnecki, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku, Gdańsk 2020, s. 13–27; idem, *Państwo, polityka, bezpieczeństwo wewnętrzne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2021.

¹³ Idem, *Samorząd lokalny wobec zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem państwa. Wyzwania i ryzyka*, red. T. Szmidtko, J. Koziół, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Oficyna Wydawnicza Aspra, Piotrków Trybunalski – Warszawa 2016, s. 363–376; A. Skowroński, W. Węglarz, *Jednostki samorządu terytorialnego a ochrona informacji niejawnych*, [w:] *Oblicza bezpieczeństwa a współczesne zagrożenia*, red. W. Mazurek, Attyka, Kraków 2016.

- Rola straży pożarnej w zapewnieniu bezpieczeństwa społeczności lokalnej na terenie Krakowa;
- Motywowanie jako jedna z podstawowych funkcji zarządzania zasobami ludzkimi w służbach mundurowych na przykładzie Policji.

Część wyników z przywoływanych tu opracowań przekazywana jest naszym interesariuszom. Trzeba dodać, że większość tego typu badań prowadzona jest z ich inspiracji, a zawsze za ich zgodą, a często z pomocą stosownych ogniw i jednostek. Wnioski są wykorzystywane przez służby mundurowe w strategii działania i planowaniu służby oraz w kontaktach z lokalną społecznością.

Niebagatelne znaczenie ma również przygotowanie studentów do służby i pracy w instytucjach centralnych i samorządowych oraz służbach mundurowych. KAAFM była jedną z pierwszych uczelni w kraju, które podpisały porozumienie z Komendantem Głównym Policji w sprawie przygotowania kandydatów do służby w Policji¹⁴.

Wydział Nauk o Bezpieczeństwie w ramach realizacji tego porozumienia włączył do programu kształcenia „Minimalny zakres treści kształcenia programu szkolenia zawodowego podstawowego”, w wymiarze 259 godzin o charakterze teoretycznym, do specjalizacji „Policja w systemie bezpieczeństwa publicznego”. Absolwenci tej specjalizacji, na podstawie informacji w suplemencie do dyplomu, są uprawnieni do skróconego szkolenia zawodowego w jednostkach szkoleniowych policji, trwającego 105 dni¹⁵.

Podkreślamy ten aspekt aktualności badań prowadzonych na Wydziale, jesteśmy bowiem wierni pogładowi, że badania naukowe w tak specyficznym przedmiocie jak bezpieczeństwo wewnętrzne powinny mieć ścisły związek z praktyką, zmierzać do wypracowania rekomendacji zawierających propozycje niezbędnych zmian i korekt. Potwierdza to działalność ekspercka pracowników Katedry. Brali oni udział w Strategicznym Przeglądzie Bezpieczeństwa Narodowego zarządzanym przez Prezydenta RP w latach 2011–2013. Występowali w roli ekspertów w pracach sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, a także w przygotowaniu wielkich imprez, takich jak:

- UEFA Euro 2012 – podczas ćwiczeń LIBERO, zgrywających podmioty systemu zarządzania kryzysowego (miasta gospodarze oraz wszystkie podmioty zaangażowane w organizację) przed turniejem, pracownicy Katedry wystąpili w charakterze ewaluatorów. Ich zadaniem było opracowanie metodyki oceny ćwiczenia

¹⁴ *Współpraca Komendanta Głównego Policji ze szkołami wyższymi*, Praca w Policji, <https://praca.policja.pl/pwp/informacje/92985,Wspolpraca-Komendanta-Glownego-Policji-ze-szkolami-wyzszymi.html> [dostęp: 20.02.2024].

¹⁵ Minimalny zakres treści kształcenia programu szkolenia zawodowego podstawowego realizowanego na studiach wyższych na kierunku prawo, administracja, bezpieczeństwo narodowe, bezpieczeństwo wewnętrzne, Biuro Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej Komendy Głównej Policji, Warszawa, 17 marca 2023, <https://praca.policja.pl/download/13/404049/minimalnyzakreskształcenia.pdf> [dostęp: 20.02.2024].

oraz ocena przebiegu ćwiczenia zarówno w fazie przygotowawczej, jak i aktywnej. W efekcie sporządzono stosowny raport na potrzeby Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

- Światowe Dni Młodzieży – spotkanie młodych katolików, które odbyło się w dniach 26–31 lipca 2016 r. w Krakowie. Pracownicy Katedry byli konsultantami Komitetu Organizacyjnego, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego i organizacji miejsc parkingowych.
- Doświadczenia te były wykorzystane również w 2023 r., gdy Polska była organizatorem Igrzysk Europejskich, które odbywały się na terenie Małopolski.

Na pograniczu działalności naukowej i eksperckiej uplasować trzeba udział w konferencjach naukowych i popularnonaukowych poświęconych wybranym problemom bezpieczeństwa. Nie wchodząc w szczegóły (nie wszystkie kończyły się publikacją naukową), warto podkreślić, że w minionych latach pracownicy Katedry aktywnie uczestniczyli w kilkunastu konferencjach, sympozjach, seminariach itp., o różnym charakterze i znaczeniu. Regularnie brali udział w dorocznych konferencjach „Państwo – Gospodarka – Społeczeństwo” organizowanych przez KAAFM. Byli autorami referatów na konferencjach organizowanych przez inne uczelnie, np. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Akademię Sztuki Wojennej czy Akademię Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku. Podkreślić trzeba, że z naszej inicjatywy Krakowska Akademia jest od 5 lat współorganizatorem cyklu międzynarodowych konferencji pod hasłem „Bezpieczeństwo, zarządzanie, medycyna i kultura fizyczna”, a pracownicy Katedry (a także prof. Sławomir Mazur z Katedry Edukacji dla Bezpieczeństwa) są członkami Komitetu Naukowego tej konferencji.

Ponadto pracownicy Katedry byli organizatorami kilku konferencji poświęconych szczególnie bezpieczeństwu młodzieży. Jedną z nich, „Młodość – prędkość – narkotyki”, odnosiła się do skutków kierowania pojazdami z nadmierną prędkością i pod wpływem środków psychoaktywnych. W konferencji udział wzięli studenci krakowskich uczelni realizujących Zintegrowaną Politykę Bezpieczeństwa, przedstawiciele Komendy Głównej Policji, Instytutu Ekspertyz Sądowych, Monaru, Instytutu Transportu Samochodowego oraz krakowskiego samorządu.

Część z powyższych konferencji była organizowana przez placówki naukowe, ale część – przez organizacje III sektora. Pracownicy Katedry systematycznie współpracują ze Stowarzyszeniem Wspierania Bezpieczeństwa Narodowego, Krajowym Stowarzyszeniem Ochrony Informacji Niejawnych oraz Europejskim Stowarzyszeniem Obronnym – jego Centralą Środkowo-Wschodnią. Biorą systematyczny udział w konferencjach popularnonaukowych organizowanych przez te organizacje. Jako eksperci w sprawach bezpieczeństwa występują także regularnie na imprezach o charakterze biznesowo-naukowym, jak np. Międzynarodowy Kongres Azjatycki w Toruniu, Welcomomy czy kolejne edycje Forum Ekonomicznego – najpierw w Krynicy, a potem w Karpaczu.

Przedstawiciel Katedry jest członkiem powołanej decyzją Prezydenta miasta Krakowa Rady Programowej kompleksowego programu poprawy bezpieczeństwa „Bezpieczny Kraków”. Współpracujemy także z Federacją Stowarzyszeń Służb Mundurowych, Klubem Komendantów Policji, Stowarzyszeniem Komendantów Policji i ze wszystkimi służbami pracującymi na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego. Dowodem na efektywność tej współpracy były dwa spotkania wszystkich pracowników Wydziału, które odbyły się w Komendzie Wojewódzkiej i Komendzie Miejskiej Policji.

Opracowania naukowe pracowników Katedry są publikowane w monografiach i czasopiśmie „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka”. Uzupełnieniem tych działań jest aktywność publicystyczna. Teksty odnoszące się do różnych aspektów bezpieczeństwa wewnętrznego ukazywały się na łamach m.in. „Rzeczpospolitej”, „Przeglądu”, „Res Humana” i Trybuny, a pracownicy Katedry występowali w roli eksperta w rozmaitych stacjach radiowych i TV.

Przyszłość Wydziału

Ostatnie dwa lata przewartościowały myślenie społeczeństwa i elit politycznych w zakresie bezpieczeństwa. W dobie narastających konfliktów i pojawiających się nowych zagrożeń na znaczeniu zyskują nowe problemy badawcze, dotychczas nieobecne albo nie w pełni obecne w badaniach teoretycznych i praktycznych. W ślad za badaniami, praktyka zarządzania państwem i instytucje tego zarządzania będą domagać się postulatów *de lege ferenda*. Konieczne wydaje się więc podjęcie próby sformułowania tychże problemów, a być może także dokonanie odpowiednich korekt w metodologii badań. Dla przykładu – na nowo trzeba będzie spojrzeć na problem odporności społecznej rozumianej tu jako zdolność ochrony społeczności lokalnych, ale i krajowej, przed nowymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa. Wydaje się, że Polska musi w najbliższych latach poszukać nowego modelu edukacji dla bezpieczeństwa, nowych sposobów mobilizacji samoobrony społecznej, a być może też – nowych instytucji i metod zarządzania kryzysowego.

Na tym tle innym przykładem nowych problemów badawczych będzie kwestia samoorganizacji społecznej wobec zagrożeń lokalnych, zarówno o charakterze naturalnym, jak i powodowanym przez człowieka – jego działania lub zaniedbania. Warto spojrzeć na relacje między społecznościami lokalnymi a terenowymi ogniwami służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Być może zrodzą się z tego sugestie co do zmiany organizacji i metod działania tychże instytucji, dostosowujące je do nowych potrzeb i warunków – technologicznych, komunikacyjnych i społecznych.

Wreszcie, więcej uwagi trzeba będzie poświęcić popularyzacji osiągnięć badawczych i propozycji wdrożeniowych wypracowanych przez pracowników Wydziału i Katedry. Ich dorobek powinien znaleźć się nie tylko w publikacjach naukowych,

z natury rzeczy o dość ograniczonym zasięgu, ale także np. na platformach społecznościowych. Debata o tym problemie, jak i ustalenia priorytetów badawczych jeszcze przed nami – 15-lecie Wydziału jest dobrą okazją do jej rozpoczęcia.

Bibliografia

- Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. I: *Polityka*, tłum. L. Piotrowicz, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- Dymura K., Woron J., Skowroński A., *Leki a prowadzenie pojazdów*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2013, nr 3, s. 51–63.
- Janik K., *Działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa i w czasie wojny. Wybrane problemy*, „Wiedza Obronna” 2021, nr 2 (275), s. 71–86, <https://doi.org/10.34752/2021-d275>.
- Janik K., *Imigracja a bezpieczeństwo wewnętrzne państwa*, „Nowa Polityka Wschodnia” 2023, nr 1 (36), s. 101–121.
- Janik K., *Państwo i władza publiczna wobec pandemii. Wybrane aspekty*, [w:] *Bezpieczeństwo, zarządzanie, medycyna i kultura fizyczna a pandemia COVID-19*, red. O. Telak, Z. K. Mikołajczyk, J. Telak. Wydawnictwo Sciptum, Warszawa–Kraków 2022, s. 13–32.
- Janik K., *Państwo, polityka, bezpieczeństwo wewnętrzne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2021.
- Janik K., *Samorząd lokalny wobec zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem państwa. Wyzwania i ryzyka*, red. T. Szmidtko, J. Koziół, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Oficyna Wydawnicza Aspra, Piotrków Trybunalski – Warszawa 2016, s. 363–376.
- Janik K., Skowroński A., *The service of police officers and soldiers at the Polish-Belarusian border during the 2021–2022 crisis*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2022, nr 4, s. 11–28.
- Janik K., *Współczesne państwo w zarządzaniu bezpieczeństwem wewnętrznym: wybrane zagadnienia*, [w:] *Bezpieczeństwo, zarządzanie, medycyna i kultura fizyczna. Wybrane zagadnienia*, t. 2, red. J. Telak, D. Skalski, E. Zieliński, D. Czarnecki, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku, Gdańsk 2020, s. 13–27.
- Janik K., *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego Polski w kontekście relacji zewnętrznych*, [w:] *Na drodze do wyjaśnienia problemów politycznych. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Markowi Barańskiemu*, red. A. Czyż, S. Kubas, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2018, s. 415–429.
- Komendant Miejski Policji w Krakowie wręczył Rektorowi Akademii Krakowskiej certyfikat „Uczelnia Wyższa Promująca Bezpieczeństwo”*, Policja Małopolska, 7.10.2022, <https://malopolska.policja.gov.pl/krk/aktualnosci/aktualnosci/26923,Komendant-Miejski-Policji-w-Krakowie-wrechezyl-Rektorowi-Akademii-Krakowskiej-Cert.html> [dostęp: 20.02.2024].
- Masłow A., *Motywacja i osobowość*, tłum. J. Radzicki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018.
- Minimalny zakres treści kształcenia programu szkolenia zawodowego podstawowego realizowanego na studiach wyższych na kierunku prawo, administracja, bezpieczeństwo narodowe, bezpieczeństwo wewnętrzne, Biuro Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej Komendy Głównej Policji, Warszawa, 17 marca 2023, <https://praca.policja.pl/download/13/404049/minimalnyzakresksztalcenia.pdf> [dostęp: 20.02.2024].

- Policyjny certyfikat bezpieczeństwa dla krakowskiej uczelni wyższej*, Policja Małopolska, 24.08.2022, <https://malopolska.policja.gov.pl/krk/aktualnosci/aktualnosci/25459,Policyjny-certyfikat-bezpieczenstwa-dla-krakowskiej-uczelni-wyzszej.html> [dostęp: 20.02.2024].
- Skowroński A., Cichoń T., *Zintegrowana polityka bezpieczeństwa – zagadnienia wybrane*, [w:] *Oblicza bezpieczeństwa*, red. T. Cichoń, W. Mazurek, A. Suchoń, W. Węglarz, Attyka, Kraków 2015, s. 48–62.
- Skowroński A., Uczestnicy ruchu drogowego- podstawowe przyczyny wypadków drogowych w Polsce. Attyka, Oblicza bezpieczeństwa. 2017.
- Skowroński A., Węglarz W., *Jednostki samorządu terytorialnego a ochrona informacji niejawnych*, [w:] *Oblicza bezpieczeństwa a współczesne zagrożenia*, red. W. Mazurek, Attyka, Kraków 2016.
- Współpraca Komendanta Głównego Policji ze szkołami wyższymi*, Praca w Policji, <https://praca.policja.pl/pwp/informacje/92985,Wspolpraca-Komendanta-Glownego-Policji-ze-szkolami-wyzszymi.html> [dostęp: 20.02.2024].
- Ziarko J., Skowroński A., *Usprawnianie zarządzania wiedzą o społecznych zagrożeniach w rozwijaniu szkolnych systemów bezpieczeństwa*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2013, nr 1, s. 33–44.

Bezpieczeństwo wewnętrzne – 15 lat dydaktyki i badań na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego ***Streszczenie***

Artykuł jest w istocie sprawozdaniem z dydaktycznego, naukowego i eksperckiego dorobku Katedry Bezpieczeństwa Wewnętrznego przygotowanym z okazji 15-lecia istnienia Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (od 1 września 2024 r.: Uniwersytetu Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie). Autorzy podejmują próbę odpowiedzi na pytanie o motywy podejmowania studiów na kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne, wskazując przy tym na malejącą atrakcyjność zatrudnienia w służbach bezpieczeństwa państwa. Przypominają główne kierunki badań naukowych prowadzonych w Katedrze Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Ilustrują przykładami tezę, że w pracach badawczych Katedra starała się nadać za aktualnymi potrzebami kształtowanymi przez zmieniającą się rzeczywistość. Wreszcie pokazują dość obszerną aktywność ekspercką pracowników Katedry, ich zaangażowanie w popularyzację zasad bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Nie ulega bowiem wątpliwości, że jeśli nauka ma być związana z praktyką, to w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego dla tego postulatu jest szczególnie dużo miejsca.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo wewnętrzne, dydaktyka, badania naukowe, konferencje, ekspertyzy

Internal Security – 15 years of teaching and research at the Faculty of Security Sciences of the Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University ***Abstract***

This article is in fact a report on the didactic scientific and expert output of the Department of Internal Security prepared on the occasion of the 15th anniversary of establishing the Faculty of Security Sciences at the Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University. The authors attempt to answer the question about the motives for taking up studies in the

field of Internal Security, pointing out the decreasing attractiveness of employment in state security services. They recall the main lines of research conducted in the department. They illustrate with examples the thesis that, in its research work, the Department of Internal Security has tried to keep up with current needs shaped by the changing reality. Finally, they show the rather extensive expert activity of the Department's staff, their involvement in popularising the principles of state internal security. For there is no doubt that if science is to be linked to practice, there is particularly ample room for this postulate in the area of internal security.

Keywords: internal security, didactics, scientific research, conferences, expertise

